

LÄÄKETIETEEN SÄÄTIÖIDEN SELVITYS

Lääketieteen tutkimusrahoitus Suomessa 2026

Sisällys

Selvitys suomalaisen lääketieteellisen tutkimuksen toimintaympäristöstä.....4

Tutkimusrahoituksen yleiskuva ja kehitys

Lääketieteen tutkimuksen kokonaisrahoitus on kasvanut.....8

Perustutkimus kasvanut edelleen, myös kliininen tutkimus alkanut vahvistua10

Lääketieteen tutkimusbudjetti kasvoi hieman keskimääräistä vähemmän12

Valtion tutkimusrahoitus kasvoi notkahduksen jälkeen16

Ulkopuolinen rahoitus on lisääntynyt18

Suomen Akatemian rahoitus lääketieteelle kasvoi, Business Finlandin väheni21

Yliopistosairaalat panostavat itse yhä enemmän tutkimukseen24

Kliinisen tutkimuksen rahoitus

Kliinisen tutkimuksen rahoituksessa on tapahtunut korjausliike28

Säätiöiden merkitys

Säätiöiltä lääketieteen tutkimukseen yli 100 miljoonaa euroa34

Viitteet.....37

Selvitys suomalaisen lääketieteellisen tutkimuksen toimintaympäristöstä

KUUSITOISTA SUOMALAISTA lääketieteen säätiötä ja yhdistystä toteutti keväällä 2026 selvityksen, jolla kartoitettiin suomalaisen lääketieteellisen tutkimuksen rahoitusta, kokonaisnäkymää ja kehitystä. Selvitys on jatkoa vuosina 2019 ja 2022 toteutetuille selvityksille.

Tässä tiivistelmässä avataan ja kommentoidaan selvityksen tuloksia. Selvitys keskittyi korkeakoulujen tutkimukseen lääketieteen näkökulmasta relevantteilla sektoreilla vuosina 2010–2024. Korkeakoulut sisältävät yliopistot, yliopistolliset sairaalat ja ammattikorkeakoulut. Tarkoitus oli selvittää, miten lääketieteellinen tutkimus on Suomessa rahoitettu ja millaisia muutoksia tutkimusrahoituksessa on tapahtunut. Tavoitteena oli luoda yleinen kuva rahoituksen kehittymisestä. Vertailukelpoisten tietojen kokoaminen osoittautui vaikeaksi, ja muun muassa muissa sairaaloissa kuin yliopistosairaloissa tehtävästä tutkimuksesta ei saatu luotettavia tietoja.

Raportti jakautuu kolmeen osaan, joissa esitetään

- 1) lääketieteen tutkimusrahoituksen yleiskuva ja kehitys,
- 2) rahoitus kliinisen tutkimuksen osalta sekä
- 3) säätiöiden osuus lääketieteen tutkimusrahoituksesta ja sen merkitys.

Selvityksen tiedot kokosi vaikuttajatutkimuksiin erikoistunut Aula Research Oy. Tiedot analysoi ja tiivistelmän koosti tiedetoimittaja FM Mari Heikkilä. Tietoa selvitystä varten kerättiin seuraavista lähteistä:

- Tilastokeskus
- Suomen Akatemia
- Valtiovarainministeriö
- Sairaanhoidopiirit ja yliopistolliset sairaalat
- Säätiöt ja rahastot ry

Tutkimusrahoituksen yleiskuva ja kehitys

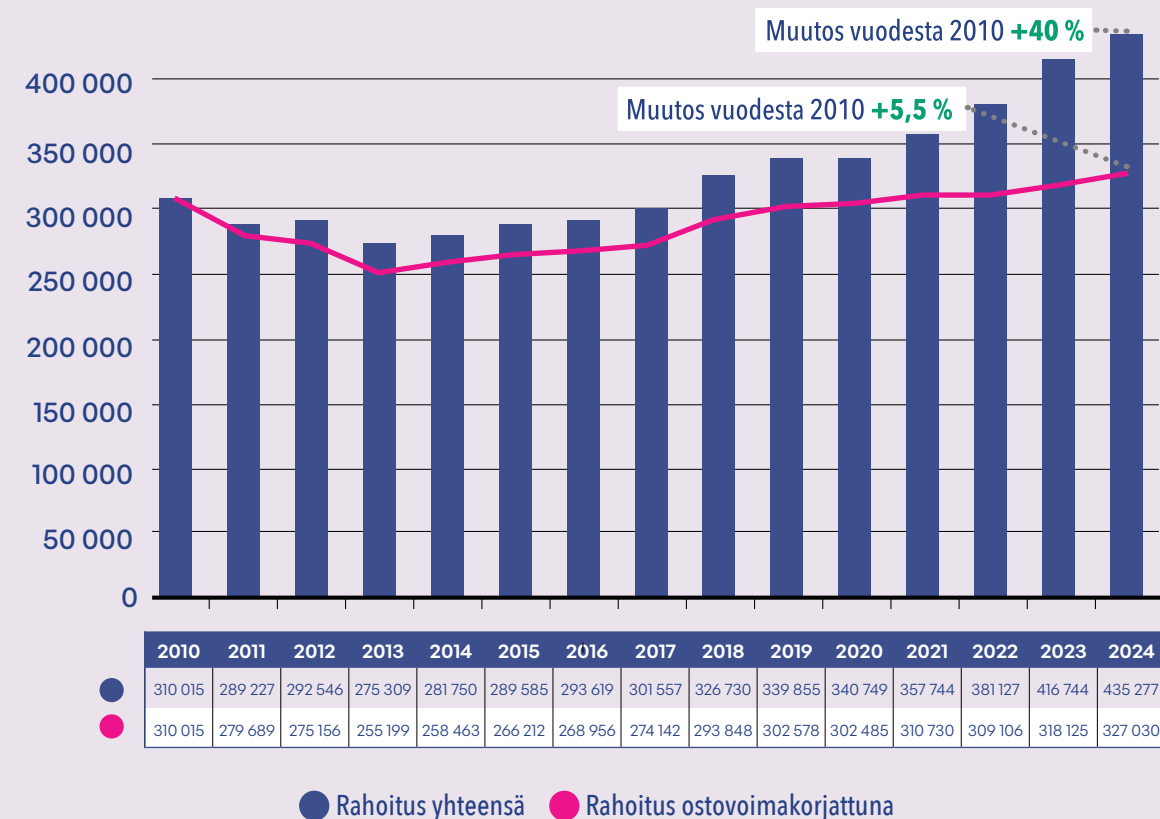
Lääketieteen tutkimuksen kokonaisrahoitus on kasvanut

LÄÄKETIETEIDEN TUTKIMUSMENOT kasvoivat euromääräisesti 40 prosenttia vuosina 2010–2024 korkeakoulusektorilla. Vuonna 2010 tutkimusmenot olivat 310 miljoonaa euroa ja vuonna 2024 ne olivat 435 miljoonaa euroa (Kuva 1, pylväät). Toisaalta kun otetaan huomioon, että tarkastelujakson aikana rahan arvo on laskenut ja esimerkiksi tutkimuksessa tarvittavat välineet ovat kallistuneet, käytettävissä oleva rahamäärä on kasvanut vain vähän. Kuvassa 1 on esitetty viivalla vuoden 2010 hinnoin ostovoimakorjatut tutkimusmenot. Muutos vuodesta 2010 vuoteen 2024 on ollut + 5 prosenttia. Vaikka muutos ei ole suuri, tutkimukseen on vuodesta 2020 lähtien käytetty joka vuosi enemmän rahaa eli kehitys on ollut positiivinen.

KUVA 1.

Korkeakoulusektorin tutkimusmenot lääke- ja terveystieteiden alalla 2010–2024 (tuhatta euroa)

Luvut sisältävät budjettirahoituksen ja ulkopuolisen rahoituksen. Mukana ovat lääketieteen lisäksi myös mm. hoito- ja terveystieteiden tutkimusmenot. Siniset pylväät kuvaavat rahoitusta yhteensä, pinkillä viivalla on esitetty tutkimusmenot ostovoimakorjattuna vuoden 2010 hinnoin. On huomioitava, että vuotuinen tutkimukseen käytetty raha perustuu usein rahoitukseen, jotka on saatettu myöntää jopa vuosia aikaisemmin. Lähde: Tilastokeskus.

KEHITYS LÄÄKETIETEEN ERI ALOILLA

Perustutkimus kasvanut edelleen, myös kliininen tutkimus alkanut vahvistua

TUTKIMUSRAHOITUKSEN KOHDENTUMINEN

lääketieteen eri aloille on muuttunut merkittävästi tarkasteluajankohtana. Vuonna 2022 julkaistussa raportissa todettiin, että kliinisen tutkimuksen rahoitus korkeakouluissa oli vähentynyt 20 prosenttia kymmenen vuoden aikana. Vuodesta 2020 alkaen kehitys on kuitenkin käännytynyt jälleen myönteiseen suuntaan: rahoitus lisääntyi 40 prosenttia vuoteen 2024 mennessä. Vuonna 2010 kliiniseen lääketieteelliseen tutkimukseen käytettiin korkeakouluissa 131 miljoonaa euroa, ja vuoteen 2024 mennessä summa oli kasvanut 147 miljoonaan euroon (kuva 2).

Lääketieteen perustutkimuksen rahoitus on kasvanut tarkastelujaksolla 2010-2024 aloista eniten. Vuonna 2010 perustutkimukseen käytettiin 37 miljoonaa euroa, ja vuoteen 2024 mennessä summa oli noussut 133 miljoonaan euroon, mikä merkitsee noin 260 prosentin kasvua eli yli kolminkertaistumista. Kasvua selittää perustutkimuksen tutkimuskentän jatkuva laajeneminen,

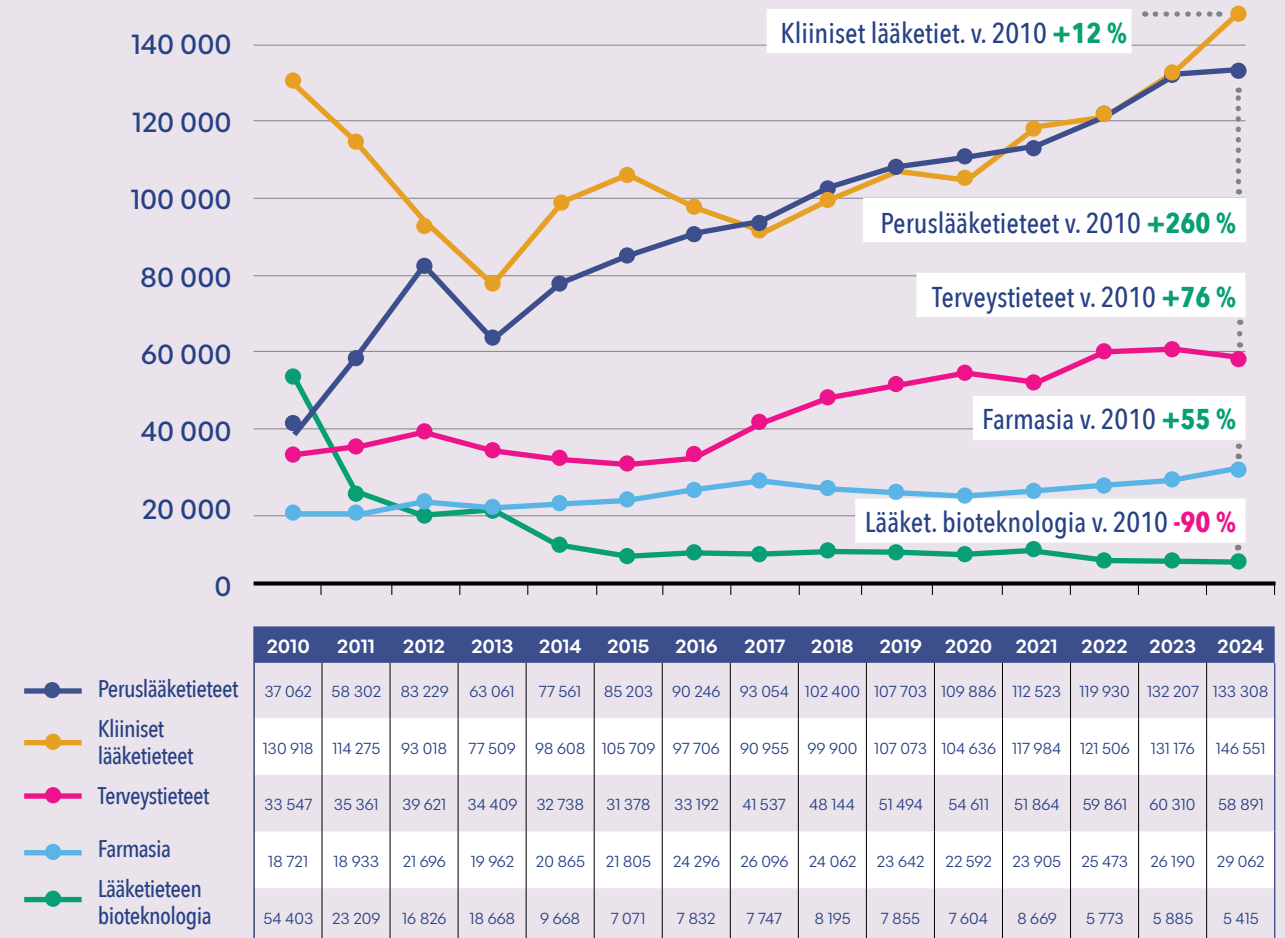
kansainvälistyminen ja tutkimussuuntien moninaistuminen. Perustutkimusta tehdään nykyisin runsaasti, ja rahoituslähteitä on tarjolla enemmän kuin kliinisessä lääketieteessä. Lisäksi perustutkimusta tekevät tyypillisesti kokoaikaiset tutkijat, jotka saattavat olla koulutukseltaan esimerkiksi biokemistejä tai solubiologeja, kun taas suurimman osa kliinisestä lääketieteellisestä tutkimuksesta tekevät lääkärit oman työnsä ohella, usein vapaa-ajallaan.

Osa kehityksestä voi johtua myös muutoksista tutkimusmenojen kirjaamiskäytännöissä. Lääketieteellisen bioteknologian tutkimusrahoitus näyttäisi tarkasteluajanjaksolla vähentyneen 90 prosentilla. Voi kuitenkin olla, että bioteknologian rahoituksesta osa on kirjautunut lääketieteellisen perustutkimuksen rahoitukseen, sillä rajanveto lääketieteellisen bioteknologian ja perustutkimuksen välillä ei ole aina selkeä.

KUVA 2.

Korkeakoulujen lääke- ja terveystieteiden tutkimusmenot aloittain 2010–2024

(tuhatta euroa)

Luvut kuvaavat sitä, mihin rahaa on korkeakouluissa yleisesti käytetty. Lähde: Tilastokeskus.

VALTION BUDJETTIRAOITUS

Lääketieteen tutkimusbudjetti kasvoi hieman keskimääräistä vähemmän

KORKEAKOULUJEN TUTKIMUSRAHOITUS tulee useista kanavista. Yksi merkittävimmistä lääketieteellisen tutkimuksen rahoittajista on valtio, joka antaa yliopistoille suoraa budjettirahoitusta.

Vuonna 2010 valtio myönsi korkeakouluille budjettirahoitusta lääke- ja terveystieteiden alalle 111,2 miljoonaa euroa. Vuonna 2024 budjettirahoitusta alalle myönnettiin 165,8 miljoonaa euroa, eli summa on kasvanut 49 prosenttia. Tosiasiallinen kasvu oli ostovoimakorjattuna vuoden 2010 hintojen mukaan 12 prosenttia (Kuva 3). On kuitenkin otettava huomioon, että muut velvoitteet kuin tutkimus vievät aiempaa enemmän tiedekunnille budjetoidusta rahasta. Yliopistoissa on koulutettu yhä enemmän lääkäreitä ja tutkijoita: lääketieteen tohtoreita valmistui 59 prosenttia ja lisensiaatteja 18 prosenttia enemmän vuonna 2024 kuin vuonna 2020. Lisäksi erikoislääkärikoulutuksen vastuu on siirtynyt yliopistoille. Erikoislääkäreitä valmistui vuonna 2024 53 prosenttia enemmän kuin vuonna 2010.

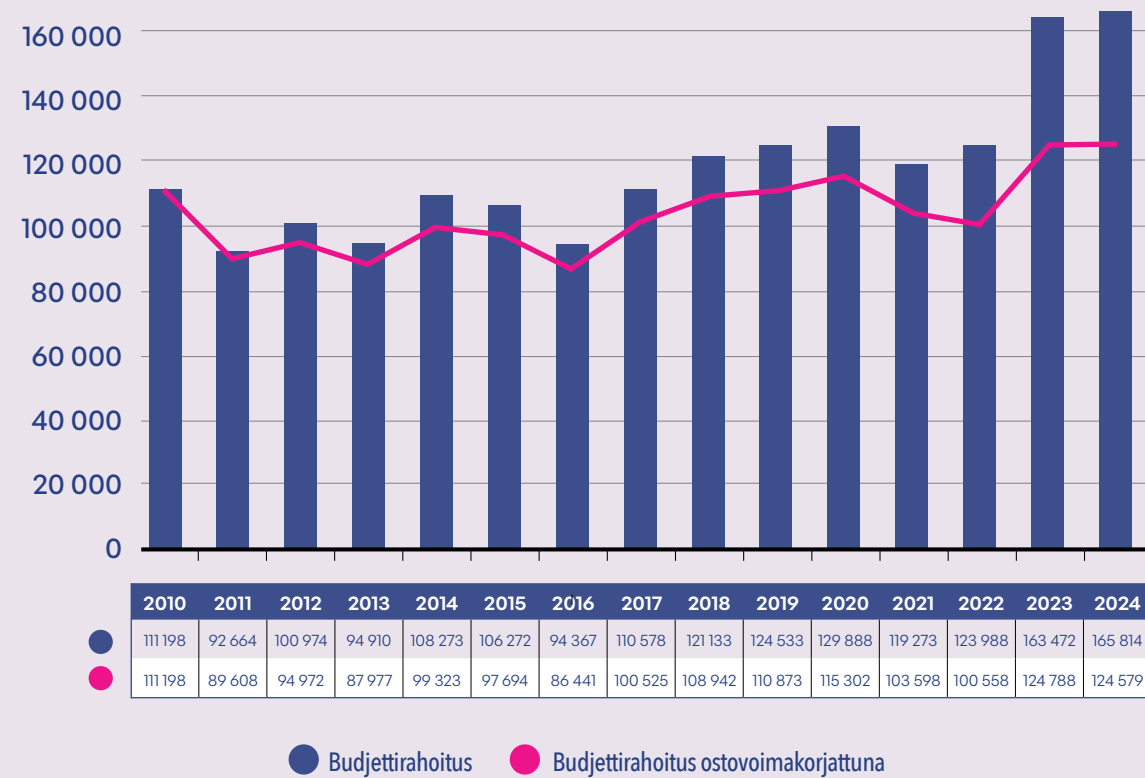
Valtion lääketieteelliseen tutkimukseen myöntämä budjettirahoitus on siis hieman kasvanut, mutta muihin tieteenaloihin verrattuna kehitys on jäänyt hieman keskimääräistä heikommaksi. Kuvassa 4 on vertailtu lääketieteen alan ja muiden tieteenalojen budjettirahoituksen kehitystä 2020–2024. Siitä voidaan havaita, että valtio on viime vuosina panostanut kolme prosenttia vähemmän lääketieteen alan tutkimukseen kuin keskimäärin muihin tieteenaloihin.

KUVA 3.

Korkeakoulusektorin tutkimusmenot, budjettirahoitus lääke- ja terveystieteiden alalla 2010–2024

(tuhatta euroa)

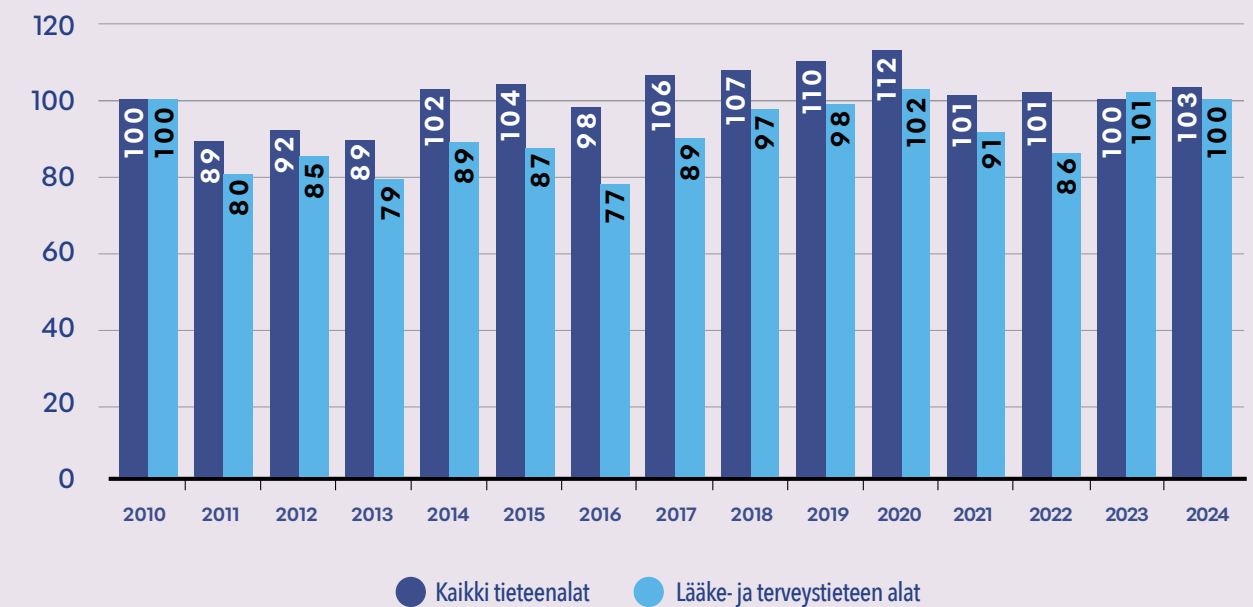

Pylväät kuvaavat rahoitusta yhteensä, viivalla on esitetty tutkimusmenot ostovoimakorjattuna vuoden 2010 hinnoin.
Luvut kuvaavat sitä, mihin rahaa on korkeakouluissa yleisesti käytetty.
Lähde: Tilastokeskus.

KUVA 4.

Lääke- ja terveystieteiden budjettirahoituksen kehittyminen verrattuna muihin tieteenaloihin

(indeksoitu luku)

Luvut kuvaavat sitä, mihin rahaa on korkeakouluissa yleisesti käytetty.
Vertailukohtana vuosi 2010 = 100.
Lähde: Tilastokeskus.

VTR-RAHOITUS

Valtion tutkimusrahoitus kasvoi notkahduksen jälkeen

BUDJETTIRAOITUKSEN LISÄKSI valtio tukee korkeakoulujen lääke- ja terveystieteen tutkimusta sosiaali- ja terveysministeriön (STM) myöntämän valtion tutkimusrahoituksen (VTR) kautta. Rahoitus jaetaan yliopistosairaaloiden muodostamille erityisvastuualueille, joissa tutkimustoimikunnat päättävät rahoituksen osoittamisesta alueensa terveydenhuollon organisaatioille. Valtion tutkimusrahoitus on ollut perinteisesti tärkeä rahoituskanava kliiniselle tutkimukselle. Rahoitusta on suunnattu tukemaan erityisesti kliinistä työtä tekevien lääkäreiden tutkimuksia, joiden tarkoituksena on tuoda uusia menetelmiä terveydenhuollon käyttöön ja kehittää terveydenhuollon palvelujärjestelmiä.

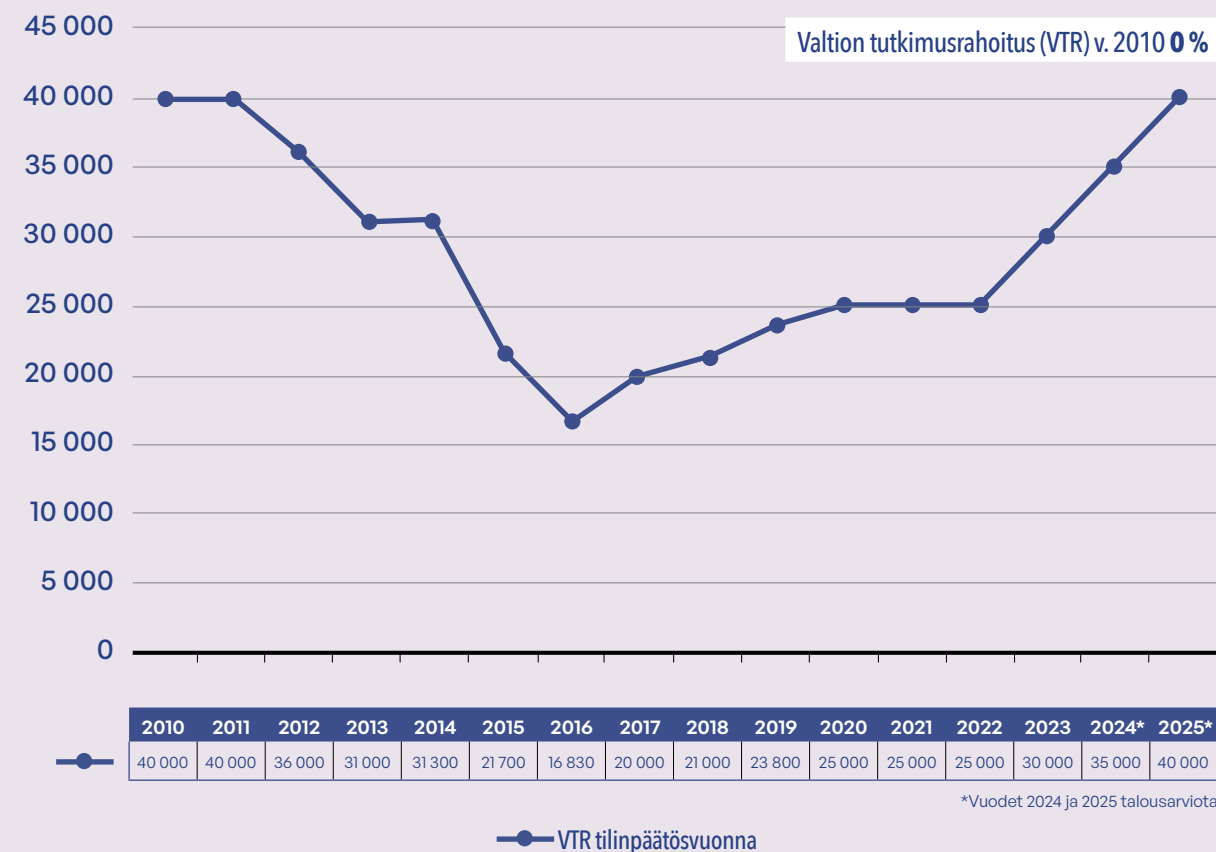
Enimmillään VTR-rahoitus (joka tunnettiin aiemmin nimellä EVO) oli 1990-luvun loppuvuosina yli 90 miljoonaa euroa, mutta määrä supistui 2010-luvun alkuun mennessä 40 miljoonaan euroon. Vuosina 2010–2016 VTR-rahoituksen määrä edelleen

laski, peräti 58 prosenttia, noin 17 miljoonaan euroon (Kuva 5). Tämän jälkeen VTR-rahoitus vakiintui 25 miljoonaan euroon, josta se vuosina 2023–2025 vaiheittain nostettiin takaisin vuoden 2010 tasolle. Kehitys on siis viime vuosina ollut positiivinen. Toisaalta jos otetaan huomioon inflaatio ja hintojen nousu, VTR-rahoitus on edelleen vuotta 2010 matalammalla tasolla.

KUVA 5.

Valtion tutkimusrahoitus 2010–2025

(tuhatta euroa)

VTR-rahoitusta on alettu myöntää 2020 alkaen myös tutkimushankkeille, jotka vahvistavat sosiaalihuollon ja sosiaalityön tutkimusperusteisuutta. Tätä rahoitusta on myönnetty vuodesta 2020 vuosittain 4 miljoonaa euroa. Lähde: Valtiovarainministeriö.

ULKOPUOLINEN RAHOITUS

Ulkopuolinen rahoitus on lisääntynyt

KORKEAKOULUJEN KERÄÄMÄN ulkopuolisen rahoituksen merkitys suomalaiselle lääketieteelliselle tutkimukselle on suuri. Ulkopuolinen rahoitus sisältää muun kuin suoraan valtion budjetista tulevan rahoituksen eli muun muassa Suomen Akatemian ja Business Finlandin (aiemmin Tekes) myöntämän rahoituksen, EU-rahoituksen, muun ulkomaisen rahoituksen ja säätiöiden suoraan korkeakoulusektorille maksaman rahoituksen.

Kuvasta 6 nähdään, että ulkopuolisen rahoituksen määrä on kehittynyt suotuisasti muutamana viime vuotena (2020–2024). Tarkasteltaessa ostovoimakorjattuja lukuja nähdään, että vuonna 2024 päästiin takaisin suunnilleen samalle tasolle kuin vuonna 2010 eli tilanne on korjaantunut 2010-vuosikymmenen puolivälin notkahduksen jälkeen. Suurimmat ulkopuoliset rahoittajat lääketieteelliselle tutkimukselle vuonna 2024: Suomen Akatemia (noin 68,7 milj. euroa), kotimaiset rahastot ja säätiöt (46,6 milj. euroa), EU (37,3 milj. euroa), ulkomaiset yritykset (19,0 milj. euroa), kotimaiset yritykset

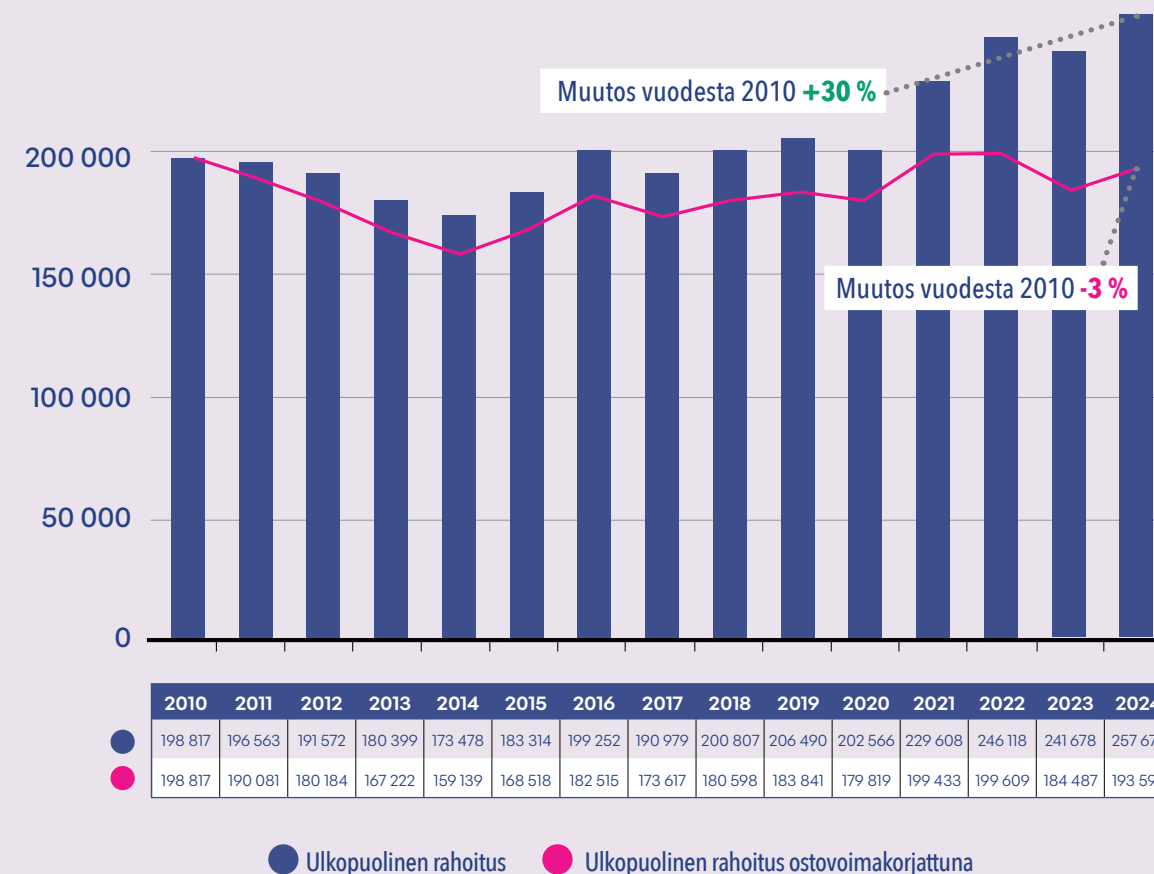
(14,3 milj. euroa), Business Finland (7,9 milj. euroa), ulkomaiset rahastot ja säätiöt (6,0 milj. euroa).

Kotimaisten rahastojen, mukaan lukien säätiöiden, merkitys korkeakoulujen lääketieteen tutkimuksen tukijana on jatkuvasti kasvanut viime vuosina (Kuva 7). Niiden myöntämä rahoitus noin kolminkertaistui vuosina 2010–2024, ja oli vuonna 2024 noin 47 miljoonaa euroa. Toinen merkittävä ulkopuolinen tutkimusrahoittaja on EU, jonka rahoitussumma on kaksinkertaistunut (kasvua 107 %) vuosina 2010–2024.

Suomalaisyritykset rahoittivat lääketieteen alan tutkimusta korkeakouluissa vuonna 2024 lähes viidenneksen vähemmän kuin vuonna 2010 ja ulkomaalaisyritysten rahoitus väheni 29 prosenttia. Ulkomaisilta säätiöiltä ja rahastoilta tulevan rahoituksen osuus on pieni, vuonna 2024 noin 6 miljoonaa euroa, mutta kasvua oli 270 prosenttia vuoteen 2010 verrattuna.

KUVA 6.

Korkeakoulusektorin tutkimusmenot, ulkopuolinen rahoitus lääke- ja terveystieteiden alalla 2010–2024 (tuhatta euroa)

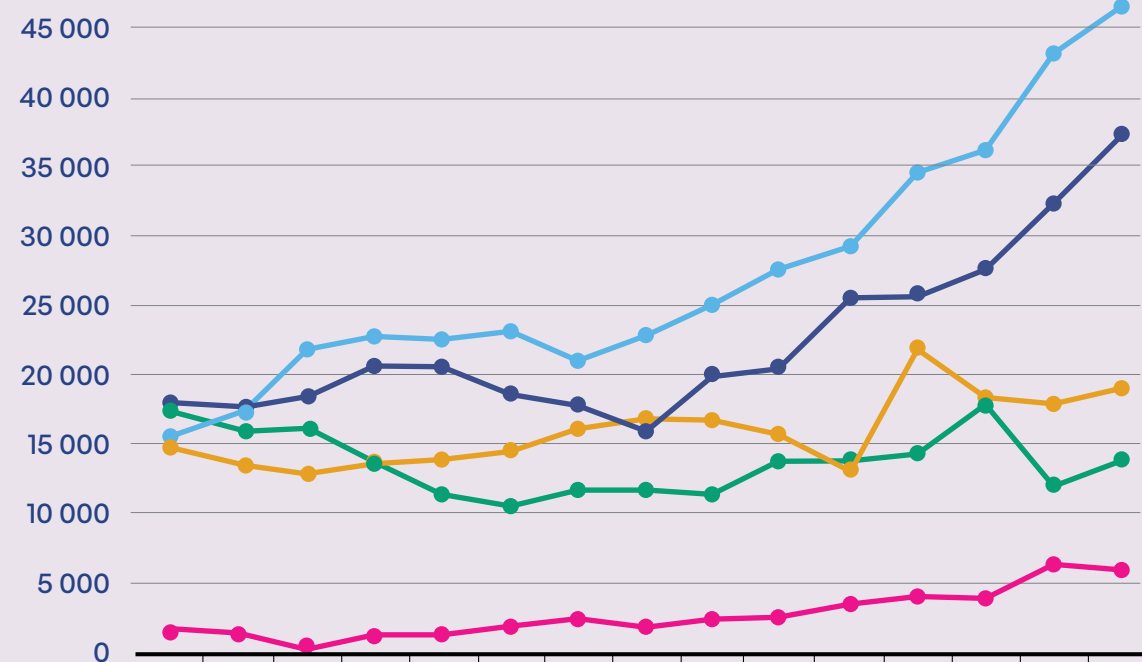

Pylväät kuvaavat rahoitusta yhteensä, viivalla on esitetty tutkimusmenot ostovoimakorjattuna vuoden 2010 hinnoin. Lähde: Tilastokeskus (luvut sisältävät myös Suomen Akatemian ja Business Finlandin rahoituksen, joka on tilastoinnissa korkeakoulujen suoran budjettirahoituksen ulkopuolista rahoitusta)

KUVA 7.

Korkeakoulujen tutkimusmenot lääke- ja terveystieteen aloilla, ulkopuolinen rahoitus 2010–2024

(tuhatta euroa) (ei sisällä Suomen Akatemian ja Business Finlandin osuutta)

*(ml. säätiöt)

AKATEMIA JA TEKES

Suomen Akatemian rahoitus lääketieteelle kasvoi, Business Finlandin väheni

SUOMEN AKATEMIAN tuki korkeakoulujen lääketieteelliselle tutkimukselle on kasvanut kymmenen vuoden aikana. Akatemian rahoittamat korkeakoulusektorin lääketieteen tutkimusmenot olivat 40,5 miljoonaa euroa vuonna 2010 ja 68,7 miljoonaa euroa vuonna 2024 (Kuva 8). Kasvu oli 70 prosenttia, ostovoimakorjattuna 27 prosenttia.

Kokonaisuudessaan Akatemia myönsi tieteellisen tutkimuksen rahoittamiseen 460 miljoonaa euroa vuonna 2024, mikä on 42 prosenttia enemmän kuin vuonna 2010 (324 miljoonaa euroa). Taustalla on valtion päätös lisätä tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoitusta monivuotisen suunnitelman mukaisesti¹. Lisärahoitusta Akatemia suuntasi lipulaivojen ja tutkimusinfrastruktuurien tukemiseen, tohtorikoulutuksen lisäämiseen ja tutkimuksen hyödyntämisen vahvistamiseen. Akatemian rahoituksen kehitys on ollut lääketieteen tutkimuksen kannalta positiivista ja ala on pärjännyt hyvin kilpailussa tutkimusrahoituksesta muiden tieteenalojen

kanssa. Tämä osoittaa tutkimusprojektien korkean laadun.

Business Finlandin (entinen Tekes) kattamat korkeakoulusektorin lääketieteen tutkimusmenot vähenivät vuosina 2010–2024 13 prosentilla, ostovoimakorjattuna jopa yli kolmanneksella (35 %). Vuonna 2010 Business Finland kattoi korkeakoulusektorin tutkimusmenoja 9,1 miljoonan euron ja vuonna 2024 7,9 miljoonan euron edestä.

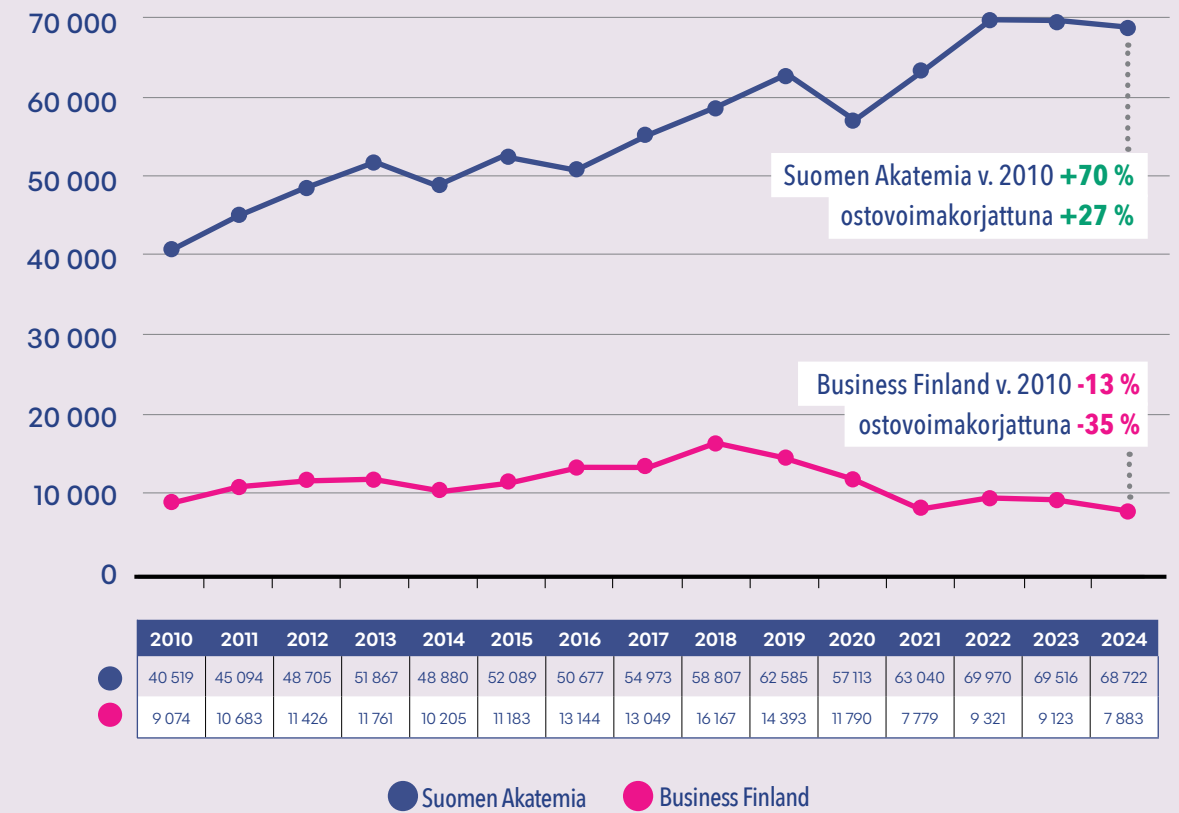
Taustalla lääketieteen osuuden vähenemisessä voi olla se, että Tekesin ja Finpron yhdistyttyä vuonna 2018 Business Finlandiksi painopiste on siirtynyt entistä vahvemmin yritysvetoiseen rahoitukseen. Innovaatio- ja vienninedistämiseen liittyvä rahoitus on keskeisessä roolissa, ja tavoitteena on löytää skaalautuvaa liiketoimintaa, jolla on selkeä vientipotentiaali. Lääketieteen näkökulmasta haasteita ovat pitkät kehityssykliä, korkea sääntely sekä se, että innovaatioiden kaupallistaminen on usein hitaampaa ja epävarmempaa verrattuna moniin

muihin teknologiasektoreihin. Toisaalta on huomattava, että vuonna 2020 Business Finland myönsi kaiken kaikkiaan ennätysmäärän rahoitusta, 1,7 mrd euroa. Sen jälkeen vuosina 2021–2024 rahoitus on ollut noin 0,6–0,8 mrd euroa vuodessa².

KUVA 8.

Suomen Akatemian ja Business Finlandin rahoitus korkeakoulusektorille lääke- ja terveystieteiden alalla 2010–2024 (tuhatta euroa)

Suomen Akatemian tutkimusalaluokittelu poikkeaa hieman Tilastokeskuksen käyttämästä luokituksesta.

YLIOPISTOSAIRAALOIDEN TUTKIMUSRAHOITUS

Yliopistosairaalat panostavat itse yhä enemmän tutkimukseen

YLIOPISTOSAIRAALAT TUKEVAT itsekkin tutkimusta huomattavilla summilla. Kun vuonna 2024 yliopistosairaalat saivat valtion VTR-tutkimusrahoitusta yhteensä 35 miljoonaa euroa, samaan aikaan ne itse panostivat tutkimukseen 126 miljoonalla eurolla. Yliopistosairaaloiden oma tutkimusrahoitus kasvoi 75 prosenttia vuodesta 2011 vuoteen 2024. Noin 70 prosenttia rahoituksesta ohjautuu soveltavaan tutkimukseen, 20 prosenttia kehittämistyöhön ja 10 prosenttia perustutkimukseen (Kuva 9).

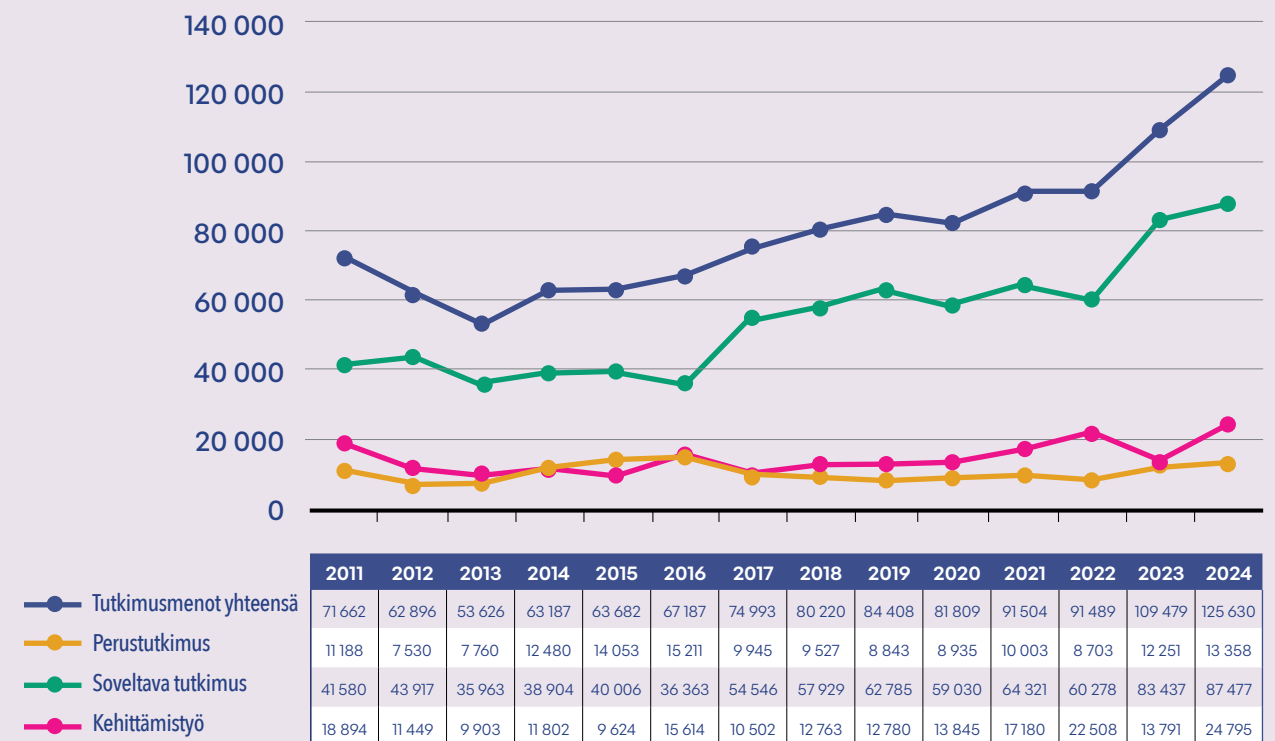
Yliopistosairaaloilta pyydettiin myös suoraan omia tilastotietoja tutkimusrahoitukseen liittyen. Selvästi eniten tutkimukseen omaa rahaa kanavoi HUS, jossa vuonna 2025 oman rahoituksen määrä oli 14 miljoonaa euroa. Se on kuitenkin vuoteen 2022 nähden laskenut: tuolloin omaa rahoitusta käytettiin 15 miljoonaa euroa. Myös HUSin ulkopuolisen rahoituksen määrä on laskenut. Vuonna 2022 ulkopuolista rahoitusta oli 16 miljoonaa euroa, vuonna 2025 8,3 miljoonaa euroa – eli määrä näyttäisi pudonneen 48 prosentilla. Tämä voi kuitenkin osin selittyä esimerkiksi kirjaamiseen liittyvien käytäntöjen

muuttumisella. HUSin valtiolta saaman VTR-rahoituksen määrä on kasvanut noin 30 prosentilla: vuonna 2022 se oli 8,7 miljoonaa euroa ja vuonna 2025 11,3 miljoonaa euroa.

Vaikka HUS panostaa yliopistosairaaloista selvästi eniten tutkimukseen – paljon enemmän kuin muut yliopistosairaalat yhteensä – myös KYS ja TYKS ovat keräsivät vuonna 2025 ulkopuolista rahoitusta (säätiot, Akatemia jne.) suunnilleen samannäköisesti kuin HUS: KYS 9,4 miljoonaa euroa ja TYKS 7,6 miljoonaa euroa. OYSin oma panostus tutkimukseen sekä ulkopuolinen tutkimusrahoitus olivat selvästi muita matalammalla tasolla. TAYSin osalta ei saatu tietoja käyttöön. On huomattavaa, että yliopistosairaaloilta kerätyt tiedot eivät suoraan ole vertailukelpoisia Tilastokeskukselta saatujen tietojen (Kuva 9) kanssa. Ilmeisesti kirjaamiskäytännöissä on eroja. Saattaa esimerkiksi olla, että yliopistosairaaloiden ilmoittamissa tutkimusrahoitukseen liittyvissä luvuissa ei ole huomioitu kehittämistyötä, toisin kuin Tilastokeskuksen luvuissa.

KUVA 9.

Yliopistollisten keskussairaaloiden tutkimusmenot 2011–2024
(tuhatta euroa)

Lähde: Tilastokeskus.

**Kliinisen
tutkimuksen
rahoitus**

YLIOPISTOJEN KLIININEN TUTKIMUS

Kliinisen tutkimuksen rahoituksessa on tapahtunut korjausliike

KLIININEN TUTKIMUS on potilaisiin kohdistuvaa tutkimusta, jonka tarkoituksena on kehittää ja ottaa käyttöön uusia hoito- ja diagnoosimenetelmiä sekä edistää terveydenhuollon toimintatapoja. Tällainen tutkimus on tärkeää, jotta Suomen terveydenhuollossa saadaan käyttöön uusia menetelmiä ja potilaita voidaan hoitaa yhä paremmin. Edellisessä, vuonna 2022 tehdyssä rahoitus selvityksessä todettiin, että kliinisen tutkimuksen rahoitus oli huolestuttavasti kutistunut, vaikka lääketieteen tutkimusmenot olivat vuosina 2010–2020 muutoin pysyneet suunnilleen ennallaan (ostovoimakorjauin luvuin). Eli kliininen lääketiede oli hävinnyt rahoituksessa muille lääketieteen aloille. Tämän jälkeen tilanne näyttäisi kääntyneen hieman parempaan suuntaan.

Yksi keskeisistä lääketieteellisen tutkimuksen tutkijoista on valtio, joka tukee tutkimusta budjettirahoituksella. Valtion budjettirahoituksella kate-
tut korkeakoulusektorin lääke- ja terveystieteiden

tutkimusmenot olivat 111 miljoonaa euroa vuonna 2010 ja 166 miljoonaa euroa vuonna 2024 (Kuva 3). Rahoitus on siis kasvanut 49 prosenttia. Samaan aikaan kliinisen lääketieteen budjettirahoitus on kasvanut 34,7 miljoonasta eurosta vuonna 2010 55,3 miljoonaan euroon vuonna 2024 (Kuva 10) eli se on kasvanut 12 prosenttia. Kliinisen tutkimuksen budjettirahoituksen kehitys on siis ollut selvästi muuta lääketieteellisen tutkimusrahoituksen kehitystä heikompaa. Toisaalta, jos katsotaan tarkastelujakson paria viimeisintä vuotta (2022–2024, kuvat 3 ja 10) kehitys on suosinut kliinistä lääketiedettä: kokonaisuudessaan lääketieteen budjettirahoitus kasvoi tuona aikana 34 prosenttia, mutta kliinisen lääketieteen rahoitus 60 prosenttia. Eli näyttäisi siltä, että pieni korjausliike on tapahtunut.

Valtion rahoitus kliiniselle tutkimukselle ohjautuu myös toista kautta. Lääketieteen tutkimukseen sosiaali- ja terveysministeriön (STM) kautta myönnettävä valtion tutkimusrahoitus (VTR) on

perinteisesti ollut tärkeä rahoituskanava kliinisen lääketieteen tutkijoille. Sitä kautta ovat voineet hakea tukea tutkimuksiinsa esimerkiksi sairaaloissa tai terveyskeskuksissa potilastyötä tekevät tutkijalääkärit. VTR-rahoituksen määrä väheni voimakkaasti 2010-luvun puolivälissä, mutta palasi vuosina 2022–2025 takaisin vuoden 2010 tasolle, 40 miljoonaan euroon (Kuva 5). Kliiniseen tutkimukseen STM:n kautta ohjautuva rahamäärä ei kuitenkaan ole palautunut aiemmalle tasolle. Vuonna 2010 STM:n kautta tuli kliiniseen lääketieteeseen rahoitusta 41 miljoonaa euroa, vuonna 2024 noin 21 miljoonaa euroa eli rahoitus väheni 49 prosenttia (Kuva 10). VTR-rahoituksen lisäksi STM myöntää muun muassa erilaisia hankerahoituksia sekä terveyden edistämisen määrärahoja. Näyttäisi siltä, että kliiniseen lääketieteeseen STM:n rahoitusta on ohjautunut muita kohteita vähemmän.

Kaiken kaikkiaan valtion tuki kliinisen lääketieteen tutkimukselle on viime vuosien hyvän kehityksen myötä noussut euromääräisesti takaisin 2010-luvun alun tasolle. Kun vuonna 2010 korkeakoulut käyttivät kliinisen lääketieteen tutkimukseen VTR-rahoitusta ja budjettirahoitusta yhteensä noin 76,0 miljoonaa euroa, vuonna 2024 summa oli 76,2 miljoonaa euroa (Kuva 9). Tässä ei kuitenkaan ole huomioitu ostovoimakorjausta eli todellisuudessa kulut ovat kasvaneet ja rahan arvo laskenut, eli käytettävissä on todellisuudessa vähemmän valtion rahoitusta kuin aiemmin.

Vuonna 2010 valtion rahoituselementit yhdessä kattoivat 58 prosenttia korkeakoulusektorin kliinisen lääketieteen tutkimuksesta, vuonna 2024 niiden osuus oli 52 prosenttia. Kliiniseen tutkimukseen käytetyn ulkopuolisen rahoituksen suhteellinen määrä on siis suunnilleen samalla tasolla kuin aiemmin.

Monissa yleisissä ulkopuolisissa rahoitushauissa, kuten Suomen Akatemian, Business Finlandin ja EU:n hauissa, kliinisen tutkimushankkeen mahdollisuudet saada rahoitusta jäivät heikoiksi. Esimerkiksi Akatemia painottaa rahoituskriteereissään korkean tieteellisen laadun lisäksi muun muassa tutkijan tieteellisiä meriittejä sekä tiedettä uudistavia, rohkeita avauksia, kansainvälisyyttä ja tiedeyhteisön ulkopuolista vaikuttavuutta. Tyypillisesti kliinistä tutkimusta tekevät lääkärit oman potilastyönsä ohessa, joten lähtökohdat tällaisissa rahoitushauissa ovat huonommat kokopäiväisiin, esimerkiksi perustutkimusta tekeviin, tutkijoihin verrattuna. Lisäksi monissa kliinisissä tutkimuksissa pyritään ottamaan käyttöön tai kehittämään menetelmiä käytännönläheisesti potilastutkimusten avulla erityisesti Suomen terveydenhuollon tarpeisiin.

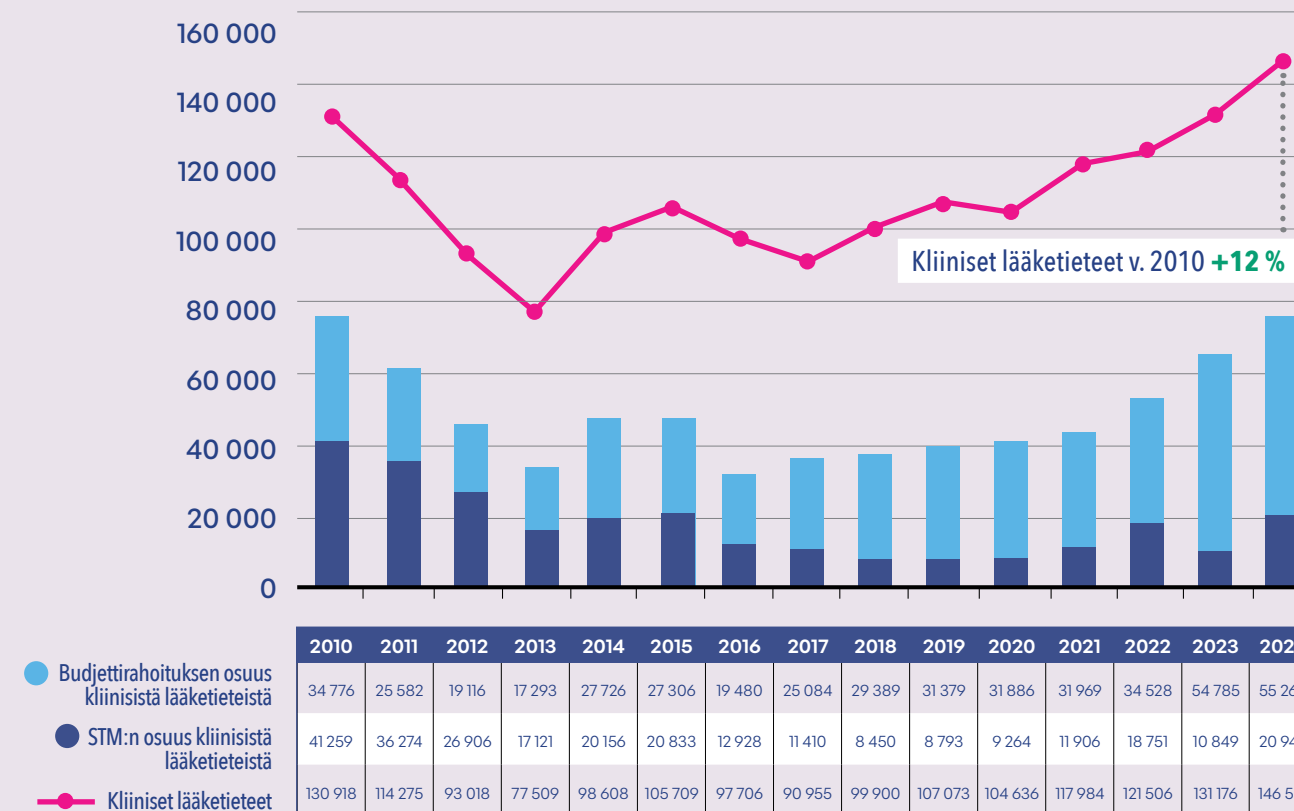
Business Finland myöntää rahoitusta yritysten kanssa yhteistyössä tehtävään soveltavaan tutkimukseen. Tarkoituksena on edistää yritysten kanssa tuotekehitystä ja kehittää uusia palveluja, tuotantomenetelmiä ja liiketoimintamalleja. Tällaisetkaan kriteerit eivät usein täyty kliinisen tutkimuksen hankkeissa.

Kliinisen tutkimuksen ahdingosta on puhuttu jo pitkään. Lääketieteen Säätiön vuonna 2024 tekemän selvityksen mukaan kliinistä työtä tekevien lääkäreiden on hankala löytää aikaa tutkimuksen tekemiselle. Tutkimusvapaalle jääminen on hankalaa tai mahdotonta, sillä kliininen työ sitoo lääkäritutkijoita. Myös rahoituksen löytäminen kliiniseen tutkimukseen on vaikeaa. Lisäksi rahoitus myönnetään pienissä pätkissä, jolloin tutkimuksen pitkäjänteinen suunnittelu on vaikeaa. Kliinisen tutkimuksen merkitys Suomen terveydenhuollon tulevaisuudelle on kuitenkin suuri, sillä vain potilaisiin kohdistuvien kliinisten tutkimusten kautta saadaan kehitettyä terveydenhuoltoa ja otettua käyttöön uusia hoitomenetelmiä.

Näyttäisi siltä, että viime vuosina kliinisen tutkimuksen merkitys on ymmärretty paremmin. On myös pyritty löytämään uusia keinoja sen tukemiseen. Suomen Akatemia on linjannut vahvistavansa kliinistä tutkimusta uudella rahoituskanavalla. Vuodesta 2025 lähtien Akatemia on saanut lisärahoitusta 10 miljoonaa euroa, joka kohdennetaan kliinisen tutkimuksen vahvistamiseen. Lisäksi Akatemia on rahoittanut parin vuosikymmenen ajan kliinisen tutkijan tehtäviä noin 2,5 miljoonalla eurolla vuosittain. Vuonna 2026 nämä rahoitusmuodot yhdistyvät. Jatkossa haku on suunniteltu avattavaksi joka toinen vuosi, jolloin kerralla haettavaksi tulee 25 miljoonaa euroa³.

KUVA 10.

Kliinisen lääketieteen tutkimusmenot korkeakouluissa 2010–2024 (tuhatta euroa)

Kuva esittää, miten paljon korkeakoulut ovat käyttäneet rahoitusta tutkimusmenoihinsa kyseisenä vuonna.
Lähde: Tilastokeskus.

**Säätöiden
merkitys**

ULKOPUOLINEN RAHOITUS

Säätiöiltä lääketieteen tutkimukseen yli 100 miljoonaa euroa

SÄÄTIÖT OVAT NOPEASTI kymmenen vuoden aikana nousseet selvästi suurimmaksi lääke- ja terveystieteiden tutkimuksen ulkopuoliseksi rahoittajaksi. Erityisesti kotimaisten säätiöiden ja rahastojen merkitys korkeakoulusektorin lääketieteen alan tutkimuksen rahoittajana on viime vuosina kasvanut. Niiden rahoitus korkeakouluille kasvoi vuosina 2010–2024 15,6 miljoonasta eurosta 46,6 miljoonaan euroon (Kuva 7). Kasvua oli 199 prosenttia eli rahoitus lähes kolminkertaistui euromääräisesti mitattuna. Ostovoimakorjattuna kasvua oli 125 prosenttia.

Säätiöiden korkeakouluille myöntämä rahoitus ei kuitenkaan vielä anna koko kuvaa säätiöiden merkityksestä tutkimusrahoittajana. Huomattava osuus säätiöiden rahoituksesta myönnetään henkilökohtaisina apurahoina suoraan tutkijoille, mikä ei näy korkeakoulujen tutkimusmenoissa. Erityisesti säätiöiden väitöskirjaopiskelijoille ja nuorille tohtoritutkijoille myöntämä rahoitus annetaan tyyppilisesti henkilökohtaisina apurahoina. Kun otetaan

huomioon kaikki rahoitus, myös tutkijoiden henkilökohtaiset apurahat, säätiöiden vuosittain lääketieteen alan tutkimukseen myöntämä rahoituspotti nousee yli 100 miljoonaan euroon. Säätiöt ja rahastot ry:n vuonna 2025 kyselytutkimuksella jäsenniltään keräämien tietojen mukaan 70 kotimaista organisaatiota ilmoitti tukeneensa lääke- ja terveystieteiden tutkimusta yhteensä 100,3 miljoonalla eurolla vuonna 2024 (Kuva 11). Kotimaisten rahastojen ja säätiöiden lääke- ja terveystieteiden tutkimukseen myöntämä rahoitus onkin jo suurempi kuin Suomen Akatemia ja Business Finlandin myöntämä rahoitus yhteensä.

Säätiöiden nousu lääketieteellisen tutkimuksen tukijalaksi Suomessa on tapahtunut nopeasti. Allan Tiitan vuonna 2018 julkaiseman tutkimuksen perusteella (Allan Tiitta: Tieteen tukijoukot: Suomalaiset säätiöt tieteen ja korkeimman opetuksen kehittäjinä 1917–2017, WSOY, 2018) säätiöiden lääketieteen tutkimukseen myöntämä rahasumma on

kaksinkertaistunut vuodesta 2010. Vuonna 2010 kotimaiset rahastot ja säätiöt rahoittivat lääketieteen alan tutkimusta 49 miljoonalla eurolla, vuoteen 2015 mennessä rahoitus kasvoi 61 miljoonaan euroon, vuonna 2018 se oli noin 84 miljoonaa euroa ja vuonna 2024 100 miljoonaa euroa.

Syitä säätiörahoituksen kasvuun on monia. Osa säätiöistä on tehostanut varainhankintaa, minkä vuoksi tutkimusrahoitusta on ollut enemmän käytävissä. Lisäksi taloustilanne on parantanut sijoitusvarallisuuden tuottoja. Kasvu selittyy osittain myös yksittäisten säätiöiden moninkertaistuneella panoksella tutkimusrahoitukseen.

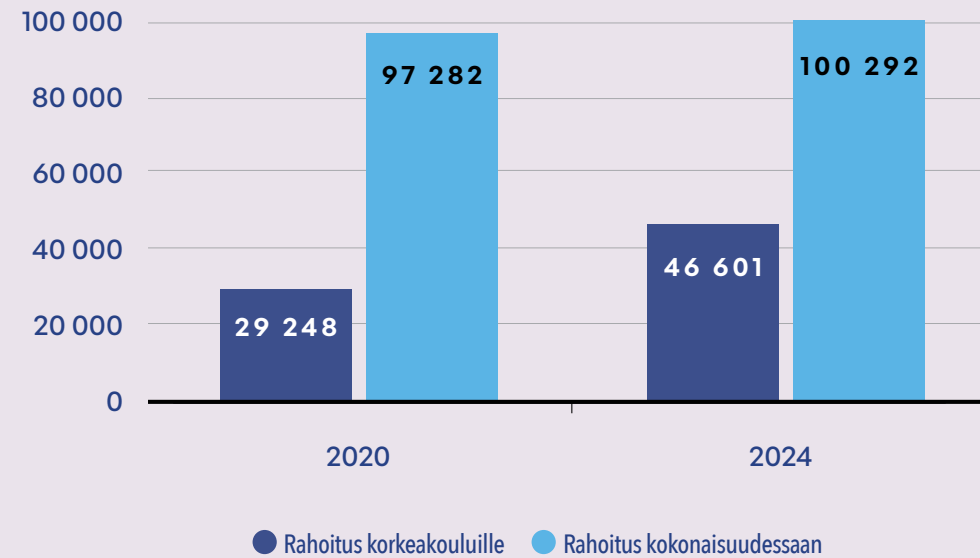
Säätiöiden kasvava panostus lääketieteelliseen tutkimukseen on auttanut paikkaamaan valtion tutkimusrahoituksen heilahtelua ja jälkeenjääneisyyttä. Säätiörahoitus ei kuitenkaan voi olla lääketieteellisen tutkimuksen perusta, sillä pysyvää ja pitkäjänteistä budjettirahoitusta tarvitaan. Säätiöiden säännöt määrittelevät usein tarkasti esimerkiksi sen, millaista tutkimusta mikäkin säätiö rahoittaa. On tärkeää, että lääketieteen tutkimuskenttä säilyy monipuolisena Suomessa. Se heijastuu myös lääkärin osaamiseen ja potilaiden hyvään hoitoon.

KUVA 11.

Kotimaisten säätiöiden ja rahastojen myöntämä rahoitus lääketieteen alan tutkimukseen vuosina 2020 ja 2024

(tuhatta euroa)

Tummansininen pylväs kertoo, miten paljon korkeakoulut ovat saaneet rahoitusta lääketieteen tutkimukseen kotimaisilta säätiöiltä ja rahastoilta. Vaaleansininen pylväs kuvaa, miten paljon kotimaiset säätiöt ja rahastot myönsivät yhteensä rahoitusta lääketieteen alan tutkimukseen, kun mukaan lasketaan myös tutkijoiden henkilökohtaiset apurahat.

Lähteet: Tilastokeskus, Säätiöt ja rahastot ry

Viitteet

1 <https://www.aka.fi/tietoa-suomen-akatemiasta/ajankohtaista/tiedotteet-ja-uutiset/2025/suomen-akatemialta-ennatykselliset-543-miljoonaa-euroa-tutkimukseen-vuonna-2024>

2 <https://tietopankki.businessfinland.fi/anonymous/extensions/MyonnettyRahoitus/MyonnettyRahoitus.html>

3 <https://www.aka.fi/tietoa-suomen-akatemiasta/ajankohtaista/tiedotteet-ja-uutiset/2025/kliinisen-tutkimuksen-uudistettu-rahoitus-avataan-kevaalla-2026/>

Kuvat: Adobe Stock, Pexels ja Stocksy.

Lääketieteen tutkimusrahoitus 2026

Selvityksen toteuttivat:

- Aivosäätiö
- Diabetestutkimussäätiö
- Finska Läkaresällskapet
- Jane ja Aatos Erkon säätiö
- Jenny ja Antti Wihurin rahasto
- Juho Vainion Säätiö
- Orionin Tutkimussäätiö
- Paavo Nurmen säätiö
- Pävikki ja Sakari Schllbergin säätiö
- Signe och Ane Gyllenbergs stiftelse
- Sigrid Juséliuksen Säätiö
- Suomen Hammaslääketieteen Säätiö
- Suomen Lääketieteen Säätiö
- Suomen Syöpäinstituutin säätiö
- Syöpäsäätiö
- Yrjö Jahnessonin säätiö